



לנמוכות

יוסי אבולעפיה חבר חרוזים נאים על מספרים ואף עטרם בציורים חמודים. כאשר החרוזים כתובים בצד אחד של הדף וההמחשה המאירת אינה נמצאת ממול החרוזים, כנהוג. אלא מעבר לדף. מלבד זה - חלק מהחרוזים מתארים כמות של המספר. חלק את מספרו הסידורי, וחלק מתיחס למספר 2 כאל מושג - היא "עשר". האם חוסר האחידות הוא מקרי או מכוון. על כל פנים שיטה אחת אין כאן.

עליזה הברווזה מתעצלת ועל כן אין לה חברים. "הבית מלוכלך - אין אוכל במטבח, אין לה עם מי לדבר"
כאשר עליזה מתאוששת עובדת ומכינה, חוזרים ובאים כל החברים.
החרוזים ברורים ונעימים.
האיורים - בנוסח ציורי ילדים.

סיפור על ילד שקיבל בלון, והבלון לוקח אותו להרבה מקומות מרתקים. אבל הבלון מתפוצץ לפתע. כמה טוב שאבא בא הביתה, ומנפח בלון גדול ויפה...

שירים וסיפורים מחולקים לפי נושאים ל- 19 מדורים. שהם: מסע אל נפש הילד. החוברת, היא חוברת הדרכה להורים, למורים ולמטיילים, שמטרתה להנחות את הילדים לתת בטויו לרגשותיהם באמצעות ציורים.

מספרים מספרים

כתב ואייר: יוסי אבולעפיה, הוצאת עם-עובד 1993, לא ממוספר, מנוקד.

עליזה הברווזה

והחברים

כתבה: חיה שנהב, צייר: נעם נדב, הוצאת "עם עובד" 1993, לא ממוספר, מנוקד.

בלון ליום הולדת

כתב: ד"ר גרשון הורביץ, צייר: גיל-לי אלון, הוצאת אופיר, 32 עמ', מנוקד.

להפליג עם כוכב

ערך: פרופ' אדיר כהן, איירה: אורה איתן, הוצאת "רכס" 324 עמ' + חוברת הדרכה בת 120 עמ'.

שעת סיפור עם
סמדר שיר (סדרה)
4 ספרים: מאיה
והגמדים, השן של
שני, חבר אמיתי,
גל מהחלל.
כתבה: סמדר שיר,
ציירה: טניה רויטמן,
מעריב, 1993, 38
עמ', בכל ספרון,
מנוקד.

הסדרה: שעת סיפור עם סמדר שיר" מיועדת לתלמידי הכיתות הנמוכות. הספרים אחידים מבחינת עיצובם הגרפי וסגנונם הלשוני, אין ייחוד לספרים הבודדים בסדרה ונראה שהסיפורים לא אוגדו ע"פ קריטריון מסוים דווקא. נושאי הסיפורים שונים ולקוחים ברובם מחיי ילדים - ריב עם אח קטן. מתנה מאמא.

ילדה חדשה בכתה. הסיפורים הטובים ביותר הם הנטולים מסר חינוכי או יומרה טיפולית.

כאלה מצאתי שניים בסדרה: הסיפור על העגבניה שיצאה לטיול ברחוב. והסיפור על טלי השואלת שאלות.

("טלי שאוהבת לשאול" מתוך "גל מהחלל" ומעשה בעגבניה שברחה מהגינה" מתוך "מאיה והגמדים") רוב הסיפורים נותנים תחושה של תבנית קבועה מראש.

מכיוון שהסדרה כתובה בעברית תקנית וקולחת. המבחן האמיתי שלה יהיה הצלחתה בקרב הילדים ומידת העניין שתעורר בהם. שהרי מטרתה היא לעודד את הקריאה.

חזרזיר נפגש עם
פיל
כתב: א.א. מילן,
תרגמו: ו. ישראלית,
א.ד. שפירא נתן
אלתרמן, צייר: א.ה.
שפרד, הוצאת
מחברות לספרות
1993, לא ממוספר,
מנוקד

חזרזיר ופיל הכינו מלכודת לפילנפיל. חפרו בור גדול וטמנו בו צנצנת דבש. בלילה, כשגבר רעבונו, יצא פיל לאכול את הדבש בצנצנת. חזרזיר שרצה לבדוק האם נלכד פיל-נפיל נבהל מאוד למראה פיל וברח. כדי לצאת מן הסבך היתה נחוצה עזרתו של כריסטופר רובין... הסיפור מתוך סיפורי פיל הדוב מלווה בציורים של ה.ה. שפרד. משתייך לקלאסיקה של ספרי הילדים יחד עם זאת התרגום הוא לרובד לשון גבוה. ויכן שילדי הכתות הנמוכות, אליהם מיועד הספר, יתקשו בקריאה שוטפת.

לנמוכות - בינוניות

בספר 3 סיפורים: "ומה איתי", "תרסיס הקסמים" שלושה כדורים הסיפורים קריאים לקוחים מהמציאות הקרובה של הילד. קנאה ופיוס ותכסיס ותרסיס. הצעות ופתרונות.

תרסיס הקסמים
ספר בסדרת
הספרים "שעת
סיפור", כתבה:
סמדר שיר, ציירה:
טניה רויטמן, מעריב
1993, 40 עמ',
מנוקד.

לבינוניות

הבלש ציפ'ר ובנו ציפרונציק, בן העשר מתמודדים עם תעלומות רבות. מי גנב את השעונים. מי העלים את הפסל, מי עמד מאחורי ההמצאה המהפכנית ועוד. ילדים- קוראים האוהבים לפתור תעלומות מזומנים לעזור לבלשים בפתרון התעלומות.

הבלש ציפרונציק
כתבה: סמדר שיר,
צייר: יקי קאופמן,
מעריב, 1992, 96
עמ'.

סיפור על רקע מלחמת המפרץ יונתן - הפך ליו-יו. הוא קופץ מצד אל צד מתרוצץ בין החנויות מתכונן למלחמה יו-יו של ריצות ואזעקות אבל דווקא בתקופה המתוחה והלחוצה הצליח לעשות מעשים ואף לקשור קשרי חברות עם ליאת.

יו יו
כתבה: סמדר שיר,
צייר: יקי קאופמן,
מעריב, 1991, 112
עמ', מנוקד.

סיפורה של "חבורה" רון הספורטאי, גיא החושב, לילך - זריזת הלשון שירה היפה ובן- אלוף במחשבים- החבורה מתאמת במכון לבלשים צעירים של המשטרה. מסתבכת במבצע נועז. נחשפת לסכנות נוראות אבל בסוף פותרת את התעלומה וגם יוצאת מכל התסבוכות בשלום.

חבורת "כח 10"
כתב: אלי רוזה,
מעריב, 86 עמ'.

נירית כותבת מכתבים להורים, מורים, מבוגרים. היא כותבת את כל מה שהיא חשה וקשה לה להביע בדרך אחרת. הספר מומלץ לילדים מופנמים.

**מכתבים שלא
שלחתי**
כתבה דליה בר-אל,
הוצאת לי-לך, 110
עמ'.

סדרה - רגשות 6)
ספרים: קנאה,
בדידות, פחד,
כעס, עלבון,
עצבות)
כתב: גאנן אימוס,
תרגם: עמיקם שפיר,
צייר: גו'אן גרין,
הוצאת ש. פרידמן,
32 עמ', מנוקד.

בסדרה "רגשות" מופיעים הספרונים: קנאה, בדידות, פחד, כעס, עלבון, ועצבות. מתכונת הספרים מיוחדת (מאד אמריקאית).
בכל ספרון מופיעים מספר סיפורים על ילדים שחוו ברגש את הנושא והצליחו להתמודד אתו. בסוף כל סיפור מופיע ניתוח ויעוץ לקורא. העקרון האחד בהנחייה היא: דברו עם הסביבה. מתן עידוד ומוטיבציה ליצירת תקשורת מילולית הוא בודאי מועיל. חסרונות הסדרה הם: מתן פתרונות בזק לבעיות אמיתיות שאינו נראה - כתחליף לתרפיה. הרעיון, שיש להתגבר על הרגשות השליליים שלנו בדרך של רציונאליזציה, גם הוא מסוכן מפני שהוא מבטל את הלגיטימציה, לחוויה של רגשות כאלה. בכל מקרה כדאי ללוות את הקריאה בשיחה שתחזק את היסודות החיוביים בספרונים - התמיכה הרגשית וההבנה. יתרונות הסדרה - היא נקייה מסטראוטיפיות ומעוצבת יפה. בסוף כל ספר מופיעים מספרי הטלפון של ער"ן "יד ביד" ו"אלי"

בינוניות - גבוהות

אחד יותר מדי
כתבה: נירה הראל,
הוצאת "עם-עובד"
/דן חסכן 1993, 83
עמ', לא מנוקד,

משפחה ישראלית ממוצעת, הורים ושלשה ילדים, מאמצת ילדה עם תסמונת דאון. הספור מסופר מנקודת ראותה של מירב, הבת האמצעית של המשפחה, המנסה לספר איך הכל התחיל כאשר אמה החליטה לאמץ ילדה חריגה - ועד נתוח הלב בארה"ב. המספרת מטפלת בבעייה קשה, אשר לה בעיות משניות רבות; חוץ מעצם האמוץ של רוני, הילדה החריגה לתוך משפחה רגילה ומאושרת, עוסק הספר גם בהוריה הטבעיים של רוני, בסבא שלה וכמובן, בנעשה בתוך המשפחה המאמצת - הכל מתוך נקודת מבטה של מירב.
המחברת מנסה לטעת בנו, הקוראים, אופטימיות לקראת סוף הסיפור הקשה הזה אך הרבה שאלות

נשארות לא ברורות והקורא נשאר עם סימני שאלה גדולים. לקוראים צעירים ורגישים במיוחד יכולה קריאה בספר זה להיות חוויה קשה במיוחד.

לגבוהות

ילד ירושלמי כותב יומן המשלב חוויות מלחמת השחרור והמצור, תחויות אישיות. היומן מתוארך מהראשון בנובמבר, 1948, ומתעד, כמאמור, את האירועים ההסטוריים שהתרחשו בירושלים.

גיבור הספר וכותב היומן עובר, כמובן הרפתאות ומעללי גבורה בשלום. תתוך כדי התרחשויות הרוח גורל.

הסגנון קולח ומלא הומור.

יומן מלחמה פרטי
כתבה: גלילה
רון-פדר, הוצאת
אדם, 1992, 144
עמ'.

גיבורת הספור "קצינת אימוץ" היא נילי, בחורה נמרצת, אחראית אכפתית, שאומצה וגדלה כבת קיבוץ.

"קצינת אימוץ" הוא רומן לבני-הנעורים - מערב רומנטיקה, מתח, חיפוש שורשים אבודים....

ברומן משלב קונפליקטים והתלבטויות מאפקטים שונים. הוא עוקב אחרי נילי קרוב לשחרורה מהצבא וגם לאחר מכן. כאשר היא מקבלת החלטות לגבי עתידה, ומחפשת את שורשיה הוא מציג יפה מגוון של פרטים וחוטי-נפש. משלב עלילות, וכתוב בצורה קולחת. למרות זאת הוא גופל לעיתים לתחום הקלישאה ואינו ניתן בראייה פסיכולוגית עמוקה או יוצאת דופן.

לגבי רומן שמטרתו לפרוס עולם פנימי זה חסרון.

קצינת אמוץ
כתבה: דורית אורגד,
הוצאת הקה"מ,
1993, 250 עמ'

**מאה עשרים
ושלושה קסמים
מדהימים**

כתב: ארתוד קוד,
תרגום:

מירי ליטויק

צייר: פוינט,

הוצ' סער, אין ציון
שנת הוצ' , 127 עמ'.

ספר קסמים המבוססים על עקרונות פיזיקליים.
הילדים יתקשו לשחזר את הקסמים כיוון של
הוראות אין הסבר מתאים לילדים. אולם בהנחיית
מורה ובהסבר מתאים ניתן להמחיש בעזרתו עקרונות
פיזיקליים בצורה אטראקטיבית.
(לכל הגילים)

**ספר המפלצות
השלם**

כתבו וציירו: דני
קרמן ואורי קרמן,
ספרית מעריב.

זוהי פארודיה על אנציקלופדיות מאויירות ומפורטות
בנושא מפלצות. כל עמוד בספר מוקדש לתיאור
מפלצת מסוג מסוים, ומצורפת תמונה גדולה שלה
מפלצת עם היורים והסברים מפורטים. הספר הוא
חקוי די מדוייק, המבוצע ע"י דני קרמן ואורי קרמן,
של ספרי מדע-פופולרי. הוא מצחיק מאוד והאיורים
בו מרהיבים, מלאי דמיון והומור. מומלץ.

SIFRUT YELADIM VANOAR
JOURNAL FOR CHILDRENS' AND YOUTH LITERATURE

Sept 1993, Vol XX No. 1 (77)

ISSN 0334-276X

Editor G. BERGSON

Deborah Haneviah Str.

Lev-Ram Bldg.

Jerusalem, Israel

C O N T E N T S

Greetings - Prof. David Gordon.	3	
CREATIVE WRITING FOR CHILDREN		
Stimoli and Aims of A Creative Writing for Children - Ofra Gelbert - Avni	4	
An Approach to the Fostering of the processes of verbal expression - Ilana Even-Tov	10	
We Won't Stop Writing - Yardena Hadass.	26	
QUALITY OF ENVIRONMENT		
"Quality of Environment" in Children & Youth Literature - Gershon Bergson	31	
METHODOLOGY		
Teaching By Comparison - Two Poems of Leah Goldberg - Herzlia Raz	41	
REVIEW		
Trees with Rich Roots in the Path of the Fathers - Arye Ben-Yosef	44	
"Books are Friends" - Ruth Geffen-Dotan	46	
At First Sight - G. Bergson	51	
FROM THE BOOKSHELF		56
Contents in English	62	
Contents in Hebrew	63	

התוכן

דברי ברכה לכנס -יו"ר המזכירות הפדגוגית פרופ' דוד גורדון 3

כתיבה יוצרת לילדים

גירויים ומגמות בסדנה לכתיבה יוצרת לילדים - עפרה גלברט - אבני 4
גישה לטיפוח תהליכים של הבעה מילולית יצירתית - אילנה אבן-טוב ישראלי 10
לא נפסיק לכתוב ירדנה הדס 26

איכות הסביבה

הנושא "איכות הסביבה" בספרות ילדים ונוער - גרשון ברגסון 31

מתודה

הוראה בדרך ההשוואה בשתי יצירות של ל. גולדברג - הרצליה רז 41

ביקורת

אילנות בעלי שורשים בנתיב האבות - אריה בן - יוסף 44

ספרים הם ידידים - רות גפן - דותן 46

במבט ראשון - גרשון ברגסון 51

ממדף הספרים 56

תוכן באנגלית 62

תוכן בעברית 63

המשתתפים בחוברת:

אילנה אבן - טוב - מרצה, חוקרת, אריה בן יוסף - מבקר, ג. ברגסון - חוקר ספרות ילדים, משרד החינוך והתרבות, עפרה גלברט - אבני - סופרת, עורכת, חוקרת, רות גפן - דותן - חוקרת, מכללת תל-חי, ירדנה הדס - סופרת, מבקרת, מכללת בית ברל, הרצליה רז - סופרת, מבקרת ומרצה בספרות ילדים.